СӨЙ ГОМЕРНЕ, СӨЙ ХАЛЫКНЫ, СӨЙ ХАЛЫКНЫҢ ДӨНЬЯСЫН!

ДУСЛЫК

ОКТЯБРЬ РАЙОНЫНЫҢ ИҖТИМАГЫЙ-СӘЯСИ ГАЗЕТАСЫ.
ОБЩЕСТВЕННО - ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА ОКТЯБРЬСКОГО РАЙОНА.

Газета 1931 елның 9 июленнән бирле чыга. | №150 (7313) | 14 декабрь, 1991 ел. ШИМБӘ | Бәясе 4 тиен

15 декабрь— Энергетиклар көне

Өй туйлары

Октябрь урман промышленносте хуҗалыгының Чулпан урман пункты.

Быел пункт хуҗалык исәбе белән 4 фатирлы ике йорт файдалануга тапшырды. Аларның икесе белгечләргә— урман саклау буенча инженер Ф. Ф. Исхаков, урман культуралары инженеры Н. П. Яковлевка бирелде. Ике фатирга исә шоферлар Е. А. Корсаков һәм И. Б. Шәвәлиев урнаштылар. Яңа фатир алучыларның сөенече зур, ә пункт исә бу юнәлештә эшне киләчәктә дә дәвам итәргә уйлый.

В. ПАШУНИНА.

Таләпчән сүз

Колхозда терлекләрне кышлату ничек бара? Авыл Советының күптән түгел узган сессиясендә төп мәсьәлә шул иде. Аны кузгату һич очраклы гына булмады. Кышлыгын көндәлек игътибар сорый торган бу тармакта эш мактарлык дип булмый әле, кадрлар кытлыгы сиздерә, механизмнарны эшләтүдә кыенлыклар килеп чыга, концентрат белән тәэмин ителеш тә канәгатьләнерлек түгел.

Сессиядә бу мәсьәлә буенча отчет тоткан «Заветы Ильича» колхозы баш зоотехнигы Мария Александровна Яшина, фикер алышуда катнашкан авыл Советы депутаты Николай Григорьевич Ерхов, район Советы депутаты Александр Иванович Баранов, сөтчелек фермалары мөдирләре Геннадий Иванович Макаров, Татьяна Анатольевна Ерхова, сарыклар фермасы мөдире Зоя Максимовна Шпалова һәр тармактагы проблемаларны күтәрделәр, аларны хәл итү юлларына тукталдылар.

Сессиядә каралган икенче мәсьәлә буенча да таләпчән сүз барды. Депутатларга бирелгән 14 наказның 8е үтәлүе билгеләп үтелде. Сайлаучылар үтенечен исәпкә алып авыл урамнарына юллар күтәртелгән, сууткәргечләр ремонтланган, ике хезмәт ветераны өенә су кертелгән, халыкның шәхси терлеге азык белән тәэмин ителгән. Мәктәп төзү исә дәвам итә.

Т. ЕРХОВА,

Камил Нуруллович Манәпов хезмәтнең бер тереннән дә баш тартмый. Һәм үзенә йөкләтелгән вазифаны күңел биреп башкара. «Норлатнефть» НГДУсының беренче цехында оператор булып эшли ул. Һәм биредә дә сынатмый.

Рәсемдә: «Норлатнефть» НГДУсы операторы К. Н. Манәпов.

Кырлар сый ала

Икмәк —амбарларда, басу-кырлар кар астында хәзер. Бер карасаң, игенчегә язга кадәр тыгыланып ял итәр вакыт шикелле. Ләкин «Большевик» колхозы игенчеләре башка төрлерәк уйлыйлар. Биредә чәчү вакытын көтеп кул кушырып утырмыйлар, ә киләсе ел уңышы өчен киеренке хезмәт бара.

Хуҗалыкның «Урал» машинасында О. В. Ильмухин, Т-150 тракторында И. Т. Яруков чиста пар Ухванов, МТЗ-80 тракторчылары В. К. Алипов, А. Г. Еремеев, В. А. Ухванов, Н. Ф. Васильев, И. Т. Яруков чиста пар җирләренә черемә ташу белән мәшгульләр.

Хуҗалыкка район ремтехпредприятие АТПсыннан ярдәмгә килгән өч шофер да, төягечтә эшләүче Ю. Е. Ендиряков та бик тырыш булып чыктылар. Бүгенге көнгә кырлар 8500 тонна остәмә сый алдылар.

Г. ЕРЕМЕЕВ,
профком рәисе.

ӘЛЕГӘ ФЕРМА АЛАР КУЛЫНДА

Бер уйласаң, татар авылында дуңгызчылык фермасы тоту күңелгә ятып та бетми сыман. Әмма... татар дуңгыз ите ашамый, татарлар өчен бу гөнаһ дип санаучылар теләсә ни уйласалар да, терлекчелек продуктлары җитештерүдә һәм саф табыш алуда моның файдадан кала бернинди зыяны юк.

Шундый фермаларның берсе татары, чувашы, русы бергә яшәгән «40 лет Победы» колхозында да бар һәм ул инде биредә хуҗалыкка нигез салынган көннән бирле эшләп килә. Ә яңа бинаның үзгәртеп салынуына нибары алты ел. Чит күзлектән караганда, монда барысы да әйбәт дип уйларга була. Дуңгыз балалары үсеш төрләренә карап төрле группаларга бүленгән, читлек эчләре чиста итеп тазартылган, һәркайда тәртип. Ә менә эшнең бөтен авырлыгы дуңгыз караучылар җилкәсендә. Бинада кайнар су түгел, салкыны да юк. Су кудыручы насосны җайлый алмыйча азапланганнар.

—Хәзер инде бу мәсьәлә хәл итү алдында тора,—ди ферма мөдире Р. Рәгыйбшин.

—Авыр безгә,—диде дистә елдан артык дуңгыз караучы булып эшләүче Нина Михайловна Гыймалетдинова. —Сәгать инде иртәнге унычы китте, ә өйгә һаман кайта алмыйбыз. Эш бетмәгән.

Ферма мөдире Рифкать Галипшинович Рәгыйбшинны барысы да хөрмәт итәләр икән. Эш авырлыгыннан зарлансалар да, аның адресына бер генә сүз әйттеләр: кеше хәленә керә белә. Ә бит ул үзе хезмәт биографиясен ферма тирәсендә башлаган кеше түгел, заманасында механизатор булган. Инде терлекчелектә эшли. Ул үзе дә кыенлыкларны күреп тора. Фермада азык проблемасы бүгенгәчә яшәп килә. Узган елга караганда хәлләр күпкә начаррак. Аертылган сөт, балык мае, дарулар, сеякләрне ныгыту өчен ферроглюкен юк. Аннан шунысы да бар, авыру дуңгызларны дуңгызлар симертү буенча хуҗалыкара берләшмәгә алмыйлар.

—Шуның хәтле көч, энергия куеп үстерәбез дә, бер генә чытаклык (аягы сынган булуы мөмкин) өчен алмыйлар, күңелдә бу бик авыр тәэсир калдыра,—ди Нина Михайловна.

Озак еллар буена фермада хезмәт куючы бу апайлар тиздән лаеклы ялга китсәләр, алар урынына кемнәр килер икән?

—Яшьләр бу тирәдән читтәрәк йөрүне хуплыйлар,—ди Рәгыйбшин. —Дуңгызчылык фермасында эшләүчеләрне ашатыр өчен ашханәгә пешекче таба алмыйбыз. Яшь кызлар иртә торырга кирәк дип, бу темага сөйләшергә дә теләмиләр.

Әйе, ферма эшчәннәре таң белән торып, балалары булганнар сабыйларын өйдә бикләп калдырып булса да эшкә киләләр. Гаиләне таркатмас өчен, җидегә ярылып булса да түзәргә тырышалар. Яшь кызлар өчен юкса болар «үен» кебек кенә. Хәзергә өлкән яшьтәге, инде җегәрләре кими башлаган бу кешеләр безне ашата. Ә аннары кемнәр ашатыр?

Г. РӘХИМОВА.

Бергәләп эшләргә

Норлат шәһәр электр челтәренең төп максаты —шәһәр халкын, предприятиеләрне өзлексез электр энергиясе белән тәэмин итү. Шуннан чыгып, аларга электр энергиясен реализацияләү, югалтуларны киметү буенча план җиткерелә. Аның беренчесе авария очракларын булдырмаудан торса, икенчесе электр челтәренең техник торышына, учет приборлары белән төгәл эшләү һәм урлауларны булдырмауга бәйле. Коллектив һәр ике төр планны башкарып, шәһәр халкын электр энергиясе белән тәэмин итүне уңышлы гамәлгә ашырып килә. 20 кешедән торган электр челтәре хәзер авариягә эшләми, ә план нигезендә капиталь ремонт, яңартутөзәтү эшләрен башкара. Быел коллектив байтак кына җаваплы участокларда күләмле эш үтәде. Шәһәрнең Ватутин, Ломоносов урамнарында асфальт җәю өчен линияләрне күчерү, капиталь ремонт һәм яктырту эшләре башкарылды. Южная урамында яңа трансформатор подстанциясе куелды, шуның нәтиҗәсендә Куйбышев, Южная урамнарында, Южный тыкрыгында электр белән тәэмин итү бермәбер яхшырды.

«Березка» ашханәсе районында линияләр яңартылды, Муса Җәлил урамында югары вольтлы линиягә капиталь ремонт үткәрелде, Школьная урамы яктыртылды —болар һәммәсе коллектив башкарган игелекле эшләр. Аларны үтәү нигездә Александр Яковлевич Ершов җитәкчелегендәге комплекслы бригадага йөкләнгән. Бу бригада—күптән тупланган тәҗрибәле эшчеләрдән тора. Рәшит Шакирович Гайнуллин, күтәргеч машинасы шоферы Геннадий Миннәхмәтович Гыйззәтуллин, бораулау машинасы шоферы Владимир Алексеевич Беляков, авария машинасы шоферы Валерий Павлович Тверсков—коллективта дәрәҗә, хөрмәт казанган кешеләр. Шунысы куанычлы, эшчеләр тулысынча катнаш һөнәргә ияләр. Бу бригадада тик торуларны юк дәрәҗәсенә кадәр киметә, техниканы тулы куәтенә файдаланырга мөмкинлек бирә. Шуңа бригада җиткерелгән планнарны үтәүдән тыш та колхоз-совхозларга хезмәт күрсәтергә өлгерә. Быел алар Кузнецов исемендәге колхозда, МСОда шулай планнан тыш эшләр башкардылар, уртак казанга шактый керем эшләделәр. Ә уңышлы эшләү өчен электр челтәрендә шартлар җитәрлек. Биредә җылы гараж, уңайлыклы биналар бар. Соңгы вакытта аларның хезмәт хакы да артты. Шулай да кадрларның тотрыклы эшләве, коллективның даимилегенә китергән төп сәбәп—ул тәртипкә салынган кадрлануы, тыныч, ипанлы хезмәттәдер, мөгаен. Коллективның уңышлы эшләвендә контролер-монтерлар, диспетчерларның да өлеше зур. Өлкән контролер Светлана Кузнецова, техник-инспектор Валентина Петровна Корнилова, диспетчер Ирина Алексеевна Тверскова шулай ук үз эшләрен җиренә җиткереп башкаралар. Мастер Виктор Александрович Бахтамаевның да коллективта абруе зур. Гаҗәеп грамоталы, тәҗрибәле мастер электротехник персонал эшен җиренә җиткереп оештыра. Монтер Владимир Алексеевич Васяев та, быел 60 яшен тутырса да, постын ташларга уйламый: элеккечә намуслы хезмәт куя.

Әлбәттә, шәһәр электр челтәренең дә үз проблемалары, үз бурычлары бар. Барлык тармакта күзәтелгән материаллар кытлыгы аларны читләтеп үтмәгән, алар зур кыенлык белән генә табыштыралар.

Киләсе елга 2 нче мәктәп, ярдәмче мәктәп линиясен яңарту, анда трансформатор кую ниятте, моннан тыш та планнар зур. Боларны тормышка ашыру өчен коллективка гына түгел, электр энергиясеннән файдаланучыларга да бергәләп эшләргә, бер сүздә, бер омтылышта булырга кирәк.

С. НУРУЛЛИНА.

Сыйфатка—төп игътибар!

Базар мөнәсәбәтләре шартларында авыл хуҗалыгы продукциясенең сыйфаты мөһим проблемаларның берсе булып кала. Тапшырылган сөтнең сыйфат күрсәткечләрен яхшыртуда биологик, технологик һәм оештыру факторлары да зур роль уйный һәм алар бер-берсе белән тыгыз бәйләнештә генә уңай тәэсиргә сәләтлеләр. Кулланучыга үз туклыклылык, сихәтлек һәм тәм сыйфатлары сакланган продукция җиткерү өчен машина белән савуның санитар-гигиена, зоотехник һәм ветеринар кагыйдәләрен төгәл үтәргә, сөт эшкәртү технологик процессын минималь срокларда башкарырга кирәк. Колхоз-совхозлар өчен хәзер сөтнең майлылыгы зур роль уйный. Сөтне тапшыру планы аның базис майлылыкта булуын исәпкә алып җиткерелә. Быелның 11 ае нәтиҗәләреннән күренгәнчә, районда 21 хуҗалык сөтне 3,60 һәм аннан да югары майлылыкта тапшыра. Бу мәсьәләдә «Путь к коммунизму» колхозы әйбәт эшли. Биредә продукциянең майлылыгы 3,74 процент тәшкил итә, шуның хисабына аларга 316 центнер, ягъни 24648 сумлык продукция өстәп язылды. «Заря» колхозында да шул исәптән зачет авырлыгына 15054 сумлык 193 центнер продукция өстәлде. Шул ук вакытта моның киресе дә юк түгел. «Комбайн» колхозы, мәсәлән, түбән сортлы сөт сатудан 412 центнер, ягъни 32136 сумлык продукция югалтты. «Игенче», «Заветы Ильича», «Татарстан» колхозларында да шундый ук хәл күзәтелә.

Хуҗалык белгечләре игътибарын тагын бер нәрсәгә юнәлтәсе килә, ул — сөтнең майлылыгын билгеләү. Еш кына хуҗалыкта һәм сөт-май заводында билгеләнгән майлылык арасында аерма күзәтелә. Менә берничә мисал. 26 нчы октябрьдә «Заря» колхозыннан китерелгән сөтнең майлылыгы 3,9 процент дип күрсәтелсә, чынлыкта исә ул 4,5 процент тәшкил итә. 23 октябрьдә «Үрнәк» колхозыннан 3,8 процент дип озатылган сөтнең майлылыгы 4,4 процент була. Шул ук көнне «Путь к коммунизму» колхозыннан җибәрелгән сөтнең дә майлылык күрсәткече 0,5 процентка артык—4,9 процент тәшкил итә, 6 нчы декабрь көнне «Игенче»дән килгән сөттә дә 0,3 процентка аерма күзәтелә. Мондый мисаллар җитәрлек. «Таң», «Знамя Октября», «Москва», «Путь к коммунизму» колхозларында, «Сөлчә» совхозында исә майлылыкны бөтенләй билгеләмиләр.

Аерым күрсәткечләргә нигезләнеп, сөт берничә сорт буенча кабул ителә, аны сатып алу бәяләре байтакка аермалы. Шуңа да колхоз-совхозлар беренче сортлы продукция сату белән нык кызыксынган булырга тиешләр. Таблицадан күренгәнчә, бу юнәлештә «1 нче Май», Синдряков исемендәге, Хафизов исемендәге колхозлар бик әйбәт эшлиләр. «Москва», «Таң», «Чишмә», Мичурин исемендәге колхозлар исә түбән сортлы сөт сатудан бик зур югалту кичерәләр. Аерым хуҗалыкларда сөтне кире кайтару очраклары да бар, ә бу исә акча средстволарын җыеп җиткермәүгә китерә.

Әнә шундый сәбәпләр нәтиҗәсендә, кайбер колхоз-совхозлар сөт сатудан мөмкин булган табышны алып җиткермиләр. Киләчәктә, мондый югалтуларга юл куймас өчен, сөтне җитештерү, күчерү, тапшыру вакытында аның сыйфат күрсәткечләрен саклауга игътибар итәргә кирәк. Шул очракта кулланучыга сыйфатлы продукция озатылыр, хуҗалыклар да отышта булыр.

Н. ФОМИН,
район авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек идарәсенең авыл хуҗалыгы продуктлары сатып алу һәм сыйфат буенча баш Дәүләт инспекторы.

Октябрь районы хуҗалыкларыннан 1991 елның 11 аенда сатылган сөтнең сыйфат күрсәткечләре

Хуҗалыклар исемнәре	Сатылган: физик авырлыкта (ц.)	Сатылган: майлылык (%)	Сатылган: зачет авырлыгында (ц.)	Зачет вакытында югалган: центнерларда	Зачет вакытында югалган: сумнарда	Сатылган: I сортта (%)	Сатылган: II сортта (%)	Сатылган: сортсыз	I сорттан түбән сөт сатудан югалту (сумнарда)	Суытып I сорт белән сатылган (%)	суытылмыйча сатудан килгән зыян (сум)	Кире кайтарылган (ц.)	Кире кайтарылганны исәпкә алмыйча югалтылган (сумнарда)
Синдряков исем.	6265	3,59	6243	22	—1716	95	3,8	0,2	—2713	74	—2394	10	—6823
Ульянов исем.	8505	3,54	8375	130	—10140	89	0,9	0,1	—7362	18	—10255	18	—27757
«Правда»	5719	3,65	5795	+76	+5928	79	17	4	—12276	10	—7848	—	—20124
«Восход»	5863	3,64	5921	+58	+4524	87	10	3	—8576	65	—3139	2	—11715
Мичурин исем.	154	3,60	1559	—2	—156	52	41	7	—7483	6	—2197	1	—9536
«Россия»	7446	3,63	7499	+53	+4134	86	13	1	—8256	80	—2184	11	—10440
Хафизов исем.	6133	3,69	6282	+149	+11622	92	7,6	0,4	—4341	70	—2802	—	—7143
«Путь к коммун.»	11251	3,74	11701	+450	+35100	74	15	11	—43016	15	—14847	43	—57863
Муса Җәлил исем.	3615	3,59	3604	—11	—858	74	23	3	—8757	10	—4873	—	—14488
«Родина»	4476	3,58	4451	—25	—1950	79	15	6	—11141	71	—1921	7	—15012
«Игенче»	9244	3,49	8959	—285	—22230	89	9	2	—10064	81	—2536	—	—34830
«Большевик»	7329	3,66	7455	+126	+9828	86	11	3	—12190	64	—4051	—	—16241
«Заветы Ильича»	7413	3,57	7347	—66	—5148	70	21	9	—26662	38	—6379	—	—38189
«Знамя Октября»	6752	3,60	6751	—1	—78	79	20	1	—12271	51	—4974	50	—17328
«Алга»	8528	3,56	8430	—98	—7644	68	18	14	—39306	55	—3764	225	—50804
«Комбайн»	10446	3,46	10034	—412	—32136	89	9	2	—10961	78	—9265	80	—52362
XXI партсъезд ис.	11509	3,60	11511	+2	+156	84	13	3	—20818	73	—4576	6	—25394
«Татарстан»	7672	3,50	7463	—209	—16302	94	5,7	0,3	—3723	86	—1579	—	—21604
«40 лет Победы»	6434	3,65	6531	+97	+7566	91	8	1	—6303	39	—6015	14	—12318
«Чишмә»	8008	3,66	8144	+136	+10608	73	19	8	—27569	27	—8848	42	—36417
«Таң»	4785	3,58	4761	—24	—1872	65	22	13	—21693	50	—3580	5	—27145
«Москва»	5655	3,62	5685	+30	+2340	58	34	8	—24543	11	—7539	18	—32082
«Үрнәк»	4735	3,84	5051	+316	+24648	89	9	2	—5560	47	—3997	12	—9557
«Кондырча»	4594	3,59	4578	—16	—1248	90	5	5	—6449	17	—5688	—	—13385
Кузнецов исем.	6622	3,63	6680	+58	+4524	74	25	1	—13202	19	—8131	5	—21333
«Заря»	6305	3,71	6498	+193	+15054	86	13,8	0,2	—7191	69	—3048	18	—10239
«Чирмешән»	6018	3,63	6069	+51	+3978	85	15	—	—6877	62	—3462	—	—10339
«Ленинский путь»	347	3,77	363	+16	+1248	82	16	2	—588	6	—511	1	—1099
«Беренче май»	6436	3,63	6490	+54	+4212	98	2	—	—1155	75	—2400	14	—3555
«Төрнәс» совхозы	8585	3,59	8559	—26	—2028	64	29	7	—33628	18	—10575	26	—46231
«Мамык» совхозы	9119	3,65	9247	+137	+10686	81	12	7	—23368	61	—5406	166	—28774
«Рассвет» совхозы	15623	3,56	15461	—162	—12636	83	16	1	—21927	67	—7644	19	—42207
«Сөлчә» совхозы	4187	3,61	4195	+8	+624	79	9	12	—14340	67	—2053	42	—16393
«Яшь кәч»	1953	3,63	1970	+17	+1326	88	9	3	—2897	73	—796	7	—3693
Район буенча	229124	3,61	229662	+538	+41964	81	15	4	—241557	52	—165579	842	—407136

Ветераннар советында

Норлат ит комбинатының сугыш һәм хезмәт ветераннары отчет-сайлау җыелышына килгәннәр иде. Анда советның 1989 елның гыйнвареннан 1991 елның ноябренә кадәрге чорга отчеты тыңланды.

Сугыш һәм хезмәт ветераннарының сафы ел саен кими. Ветераннар илдә туган кыенлыкларны яхшы аңлыйлар. Ә бит яшәү өчен көрәшергә кирәк. Билгеле, картларның күбесенә җәмәгатьчелек ярдәменнән башка яшәү мөмкин түгел. Дәүләтебез, җәмәгатьчелек олылар турында кайгыртучанлык күрсәтергә тиеш. Чөнки бит ветераннар бүген дә коллективның бер өлешен тәшкил итәләр. Алар беренче чакыру белән үк ит комбинатына килеп кулларыннан килгән ярдәмне күрсәтергә омтылалар. Болар ветераннар советы председателе И. Захаров чыгышында да чагылды.

Аннан соң җыелышта ветераннар сүз алды. Алар шәһәр кибетләрендә талоннарга азык-төлек алудагы кыенлыклар, көннәр буена чиратта торулары, сатучыларның тупаслыгы, бигрәк тә сугышта катнашучылар, инвалидлар исеменә авыр сүзләр әйтүләре турында зарландылар.

Шул ук вакытта ветераннар комбинат җитәкчеләренең карт эшчеләре турында кайгыртучанлык күрсәтүләре, ит һәм башка продуктлар белән булышулары хакында әйттеләр.

Соңыннан җыелышта сугыш һәм хезмәт ветераннары район советы рәисе Н. С. Суслов чыгыш ясады.

Соңыннан җыелышта сугыш һәм хезмәт ветераннары советының 5 кешедән торган яңа составы сайланды. Председатель итеп И. В. Ерепов ны сайлап куйдылар.

Җыелышта катнашучылар сүзне өстәл артында, чәй янында дәвам иттерделәр. Барысы да бүләкләр алдылар.

И. ЕРЕПОВ.

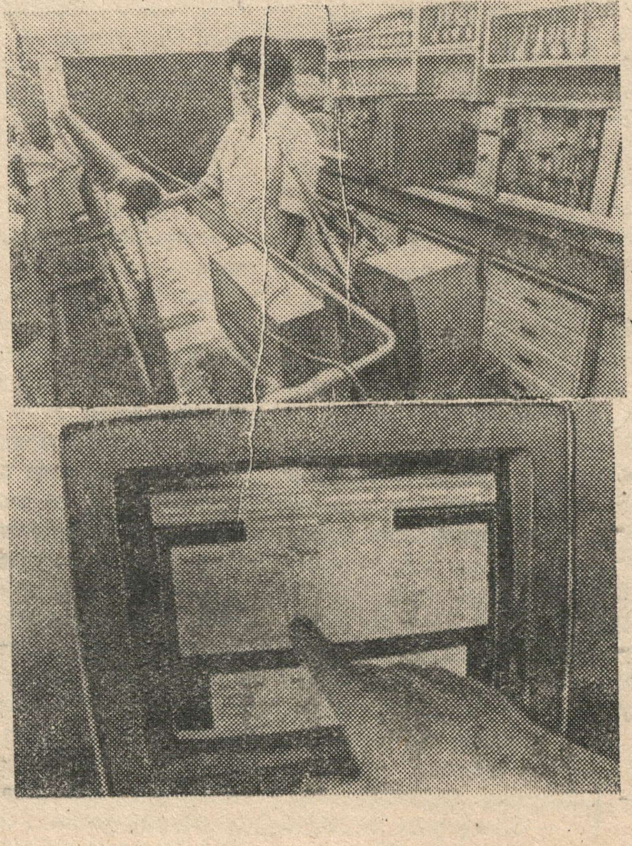

Авылларга —ярдәмгә

Рязань авыл хуҗалыгы институтының экспресс-лабораториясе өлкә колхозлар һәм совхозларының терлек азыгы һәм сөтнең сыйфатын билгеләү буенча заказларын тиз һәм ышанычлы үти.

Югары уку йорты хәзерге заман җиһазлары ярдәмендә барлык эшне 2—3 көндә үти.

Рәсемнәрдә: өлкән лаборант А. К. Неретина май билгеләүче ярдәмендә сөтнең майлылыгына анализ ала;

компьютер экранында печәннән анализ алу.

ҖЫЛЫ БУЛЫР

Нурлат җылылык челтәре аренда мөнәсәбәтләре шартларында быелның 11 аенда пландагы 91,14 мең Г. калорий урынына 108,4 мең Г.калорий җылылык энергиясе эшләп чыгарды, бу тәр планны 118,9 процентка башкарды. Җылылык энергиясен реализацияләү дә 123 процентка гамәлгә ашырылды. Коллектив планлаштырылган 1639,2 мең урынына 1879,1 мең сум табыш алды. Шулай итеп, бу тәр план да 114,6 процентка үтәлде.

Без, аренда предприятиесе буларак, бу ысулның барлык өстенлекләрен эшкә җигәргә тырышабыз. Бер хезмәткәрнең уртача эш хакы компенсацияне кертеп 634 сумга җитте. Предприятие үз хисабына торак йорт төзеде, шулай итеп, байтак эшчеләребез үзләренең торак шартларын яхшырттылар.

Хезмәт шартлары да елдан-ел уңайлана бара. Барлык котельнялар сыек ягулыктан газ белән эшләүгә күчерелделәр, авария-диспетчерлык службасы оештырылды. Болар һәммәсе бер үк вакытта кулланучыларны өзеклексез, җылылык белән тәэмин итүне күздә тотып та башкарыла.

Материаль-техник тәэмин итүдә, финанс-экономик шартларда аерым кыенлыклар булуга карамастан, безнең коллектив котельняларны ягу сезонына әйбәт итеп әзерли алды. 2 нче номерлы котельня беренчеләрдән булып эшкә җибәрелде, шуннан бирле кулланучылардан безнең адреска үпкә-зар сүзләре ишетелгәне юк диярлек.

Профессиональ бәйрәм алдыннан бер төркем алдынгылар исемен зур канәгатьлек белән атыйсы килә. Алар—А. И. Бикиниева, Н. К. Николаев, Н. А. Бикиниева, Г. А. Молчанова, М. П. Мартынова, М. В. Хворостиев, Н. И. Закиров, О. К. Герасимова, Р. А. Гыйззәтуллин, З. Х. Гиниятуллин, И .И. Шакиров, Л. П. Астен— бездә күп еллар эшләп, дәрәҗә, хөрмәт яулаган кешеләр, аларга киләчәктә дә уңышлар, сәламәтлек телисе килә.

Җылылык челтәре коллективының елдан-ел киңәя, үсә баруын да белгәләргә кирәк. Шәһәр төзелешләре арткан, безнең хезмәт тә үскән чорда җирле власть, шәһәр предприятиеләре тарафыннан ярдәм, аңлау тою безнең өчен бик файдалы булыр иде. Бу җәһәттән без «Нурлатнефть» НГДУсы администрациясенә (начальнигы М. М. Хуҗин) бик рәхмәтлебез.

Н. ҖИҺАНШИНА,
экономист.

◆ *Профсоюз тормышы*

Уртак максат куеп

Илдә бара торган демократик үзгәрешләр бу оешма эшчәнлегенә дә үтеп керә башлады. Күп профсоюз оешмалары заман таләбен тоеп үзләренең практик эшчәнлекләрен шуларны күздә тотып оештыра башладылар. «Чишмә» колхозы профсоюз комитеты да (рәисе Асия Сәлахова) замана үзгәрешләрен тоя, хезмәтен шуларга бәйләп алып барырга омтыла.

Профсоюз комитеты колхоз идарәсе белән хезмәт килешүе төзи. Билгеле инде, анда хуҗалыкның һәр тармагының нәтиҗәлелеген күтәрү, авылның социаль үсеше, работниклар өчен хезмәт шартлары һәм аларны яхшырту, материаль кызыксындыру чаралары аның төп пунктларын тәшкил итәләр. Профком һәм аның члены килешү нигезендә каралган пунктларның үтәлешен контрольдә тоталар, аңа уңай йогынты ясау өчен тырышалар. Бу юнәлештә билгеле уңышлары да бар. Мәсәлән, игенчелектә хезмәт куючы профсоюз әгъзалары һәр гектардан 18 центнердан артык бәртекле ашлык җыюны тәэмин иткәннәр. Әллә ни зур күрсәткеч түгел бу. Ләкин, чагыштыру өчен әйткәндә, уртача район буенча булган нәтиҗәдән берничә центнерга югары. Бу тармакта эшләүчеләргә автогараж төзү дә уңайлылык тудырган, хәзер машиналар шунда саклана. Механизаторлар техника ремонтлауны ябык, җылык биналарда алып баралар.

Бу хуҗалыкта кеше хезмәтенә билгеле дәрәҗәдә игътибар булуы, дөресрәге шуның нәтиҗәсе хакында сөйли. Тик һәр тармакта мондый үзгәрешләр сизелми әле. Хуҗалык терлекчелек продуктларын хәзерләү буенча дәүләт заказларын үтәү белән мактана алмый.

Профсоюз комитеты өчен дә эш җитәрлек әле. Һәр тармакта җитештерүчәнлекне үстерү аның да игътибарында торырга тиешле мәсьәлә ич. Работникларга хезмәт шартлары тудыруда. Соңгысы аеруча алгы планда тора, тик бу мәсьәләдә хуҗалыкта хәл ителмәгән проблемалар күп әле. Механизаторлар өчен ял шартлары тудыру хакында уйларга кирәк. Бар кадәрен тәртипкә китерүне кайгырту да зарури. Бусы терлекчеләрнең сәламәтлек комплексына кагыла. Заманында башка хуҗалыклар үрнәгендә аны бирерә дә корганнар иде. Сүз дә юк, эштән буш вакытында терлекчеләргә ял итеп алырга бик уңай иде ул. Ә терлекчеләр бер чынаяк чәй эчәргә дә мохтаҗ хәзер. Профсоюз комитетына, колхоз идарәсенә дә бу мәсьәләне уңай хәл итү хакында күптән уйларга вакыт, югыйсә.

Профсоюз комитеты работниклар хезмәтенә түләү мәсьәләләрен дә контрольдә тотарга тырыша. Бу аңлашыла да, бәяләр котырып үсә барганда хезмәткә түләү нормаларын да яңадан карарга туры килә. Материаль кызыксындыру, ярышка йомгак ясау да профкомның игътибарыннан читтә калмый.

Профком хезмәт кешеләрен лаеклы ялга озатуны, ветераннарга ярдәм күрсәтү мәсьәләләрен дә күтәреп чыга. Быел, мәсәлән, хуҗалыкта 12 кеше пенсиягә чыга. Аларга колхоз экономикасын ныгытуга керткән өлешләренә карап бүләкләр хәзерләгәннәр, табын янында тантаналы рәвештә ялга озатуны билгеләп узганнар. Бу, әлбәттә, бүләгеннән бигрәк хезмәтенә игътибар, бәя бирелүе белән күңелләргә сеңеп калган.

Әмма идарә һәм профком арасында һәр мәсьәләдә аңлашып, бер-берсенең фикерен тыңлап эшләү юк әле. Үткән ел, мәсәлән, шикәр чөгендерен эшкәртү чорында эшче куллар җитешмәгәч, һәр гектарны сирәкләгән өчен 5 килограмм исәбеннән шикәр комы бирергә вәгъдә иткәннәр. Авыл интеллигенциясе, пенсиядәге хатын-кызлар да шуңа кызыгып сирәкләүгә чыккан. Эш беткәч идарә вәгъдәсен оныткан.

Шул елны көз уңышны җыю вакытында да шуңа охшаш хәл килеп чыга. Пенсионерларны яңгырлы, балчыклы вакытта ярдәмгә чакыралар. Тегеләре сүз тыңлап һәм, әлбәттә, шикәр бәрабәренә айлар буе хезмәт куялар. Шикәр комы алуга җиткәч, тагын көймә комга тәртелә, әзәхәсләшеп, анда да ярымъярты гына алалар.

Бу очракларда үзләрен яклауны сорап эшләүчеләр профком рәисе Асия Сәлаховага киләләр. Ул, үз нәүбәтендә, шул чактагы колхоз рәисе Х. Х. Шәйхетдиновка мөрәҗәгать итә. Идарә башлыгы үз белдеге белән генә эш итәргә ярата, профком фикерен санга сукмый. Шикәр комын гына түгел, башка төр дефицитны бүлгәндә дә. Мәсәлән, Нургали Мостафин гаиләсенә кер юу машинасын идарә утырышында бүләләр, ул юкка чыга, кемгә эләгүен бүген дә белмиләр.

Бу үткәннәр турында инде ул рәис хуҗалыктан киткәч сөйләп тору да урынсыз шикелле. Ләкин хуҗалыкта рәис алмашынгач та иске «традиция» саклана әле. Күптән түгел генә авыл хуҗалыгы идарәсе аркылы тагын бер партия дефицит— промышленность товарлары кайткан. Нәрсәләр кайткан—бу халык өчен 7 йозак астындагы сер—әйтмиләр. Профком рәисе авыл хуҗалыгы идарәсенә килеп, бүлмәләр буенча сорашып йөри.

Бу уңайдан халык телендәге —акчаң талаштыра, туклык ярашты ра —дигән әйтем иске төшә. Акча бернигә ярамыйс кыйммәте көннән-көн кими торган кәгазьгә әйләнә баручы заманда ул товар күлдә тамчы гына, ягъни ихтыяҗның шул кадәрен генә канәгатьләндерә. Моны колхозчылар да аңлый, әмма үз хезмәтләре өчен берәмтекләп бүленгән әйберләрнең дә итәк астыннан, танышлык, ахирәтлек буенча өләшенүен теләми, гаделлекне таләп итә. Һәм алар хаклы да.

Бу мәсьәләгә тукталуның икенче ягы да бар. Башка чыкканда чишмәлеләр колхозны ныгыту өчен эшкә илһам белән алынганнар иде. Бүгенге көндә ул энтузиазмның сүрелүе күзгә ташлана. Хуҗалыкның экономик күрсәткечләре, аерым группа сыерларны чиратлап савып йөрү дә шуны дәлилли. Болай да катлаулы, колхозга карап үзгәрә барган моментта тулы хәбәрдарлык булмау хәтер калу белән генә тәмамланмый, хезмәткә мөнәсәбәттә дә гәүдәләнә. Хуҗалыкны торгынлык хәленнән чыгару өчен идарәгә һәм профкомга да, шушы хакыйкатьне искә алып, уртак максат куеп эш итәргә кирәк, безнеңчә.

Р. АЙЗАТУЛЛИН.

Бергәләп алынсаң гына

Төрнәс авыл Советы рәисе итеп сайлануыма өч ай узды. Мине белгән кешеләр Совет президиумы рәисе буларак ни белән шөгыльләнүем хакында сорыйлар. Андыйларга үзем сорау бирер идем: Совет нинди мәсьәләләр белән шөгыльләнми икән? Шулай дисәм һич гаҗәп булмас, чөнки нинди генә проблемалар хәл итәргә туры килми.

Рәис булып сайлануга Төрнәс авылын су белән тәэмин итү мәсьәләсе беренче чираттагы бурыч булып килеп басты. Артезиан коеларында су дебиты (микъдары) кимү сәбәпле тирәнлек насослары янган, сафтан чыккан, шул сәбәпле колонкалар эшләми иде. Авылда казылган коелар да 10 данә, ләкин алар барысы да ташландык хәлгә килгән, файдаланып булмый. Беренче карашка соңгысы җиңел хәл ителәсе проблема шикелле күренүе ихтимал, ләкин безнең өчен ул гаять четрекле. Моның шулай икәнен түбәндәге факторлар ачык күрсәтә: кое өчен агач материалының бер куб. метры 38 сумнан артык тора; ремонтлаган өчен 700 сум түләргә кирәк. Бер кубик метрның гына җитмәвен, башка өстәмә чыгымнарын, да исәпкә алсаң, коены яңарту күпмегә төшкәнен чамалавы кыен түгел. Мәсьәләнең икенче ягы да бар: ул кадәр коены ремонтлау өчен Советның средстволары җитми. Бу проблеманы хәл итүдә безгә совхоз дирекциясе булышты: насослар куелды. Моннан тыш район финанс бүлеге аркылы алынган средстволар исәбенә өч кое казылды, халыкны су белән тәэмин итү җайга салынды.

Балалар бакчасының җылылык системасын алмаштыру мәсьәләсе дә еллар буе телгә кергән иде. Совет балансындагы бу объектта җылылык җитешмәве, кышын температура плюс 10—12 градустан узмавы хакында шикаятьләрне кабул итеп кенә өлгер иде. Бу мәсьәләдә дә Совет территориясендәге предприятиеләр кабат ярдәмгә килде. Авыл хуҗалыгы продуктлары эшкәртү буенча кече предприятие (элеккеге Төрнәс спирт заводы) директоры Х. М. Ярмөхәммәтов шул максатка 150 метрдан артык торба бирде. Совхоз директоры Ф. Г. Минһаҗев исә слесарьлар бүлде. Башка төр чыгымнар Совет исәбеннән капланды.

Торак пунктларны төзекләндерүдә чиркәү руханилары безгә күп булыша. Поп И. Я. Ефимов җитәкчелегендә чиркәү тулысынча торгызылды. Шоссе юлдан чиркәүгә кадәр юл полотносы күтәртелде, аңа вак таш җәелде. Чиркәү шулай ук үз средстволары исәбенә балалар бакчасы һәм китапханә тирә-юнен киртәләп алу өчен металл баганалар да бүлде.

Бу соңгы айларда башкарылган эшләрнең кайберләре. Алда хәл итәсе бурычлар тагын да күбрәк әле. Мәктәп котельнясын һәм укытучыларны ягулык белән тәэмин итәсе бар. Авыл мәдәният йортында җылылык режимын саклау да даими контрольлек таләп итә. Ялгыз карт, карчыкларга ярдәм күрсәтү дә Совет өчен мөһим бурыч. Совхоз үзеннән читтәге торак пунктларны көндәлек ихтыяҗ өчен зарури товарлар белән тәэмин итү мәсьәләсе дә Совет игътибарыннан читтә кала алмый. Шуларга өстәп халыкның көндәлек ихтыяҗларга бәйле үтенечләрен карыйсы, хәл итәсе бар. Депутатларга бирелгән наказларның үтәлешенә контрольлек тә алып бару зарури.

Халык әйтмешли, ашаган белми, тураган белә. Мин үзем дә Совет рәисенең эрele-заклы көндәлек мәшәкатьләрен бу эшкә алынгач аеруча тойдым. Башлангыч тәҗрибә бер нәрсәне күрсәтә: теләсә нинди эшкә бергәләп алынсаң гына аларны уңышлы хәл итәргә мөмкин.

Г. МАРИНИН,
халык депутатларының Төрнәс авыл Советы рәисе.

Күптән түгел Мәскәүдә «Идел—Россиянең җаны» дип исемләнгән борынгы открыткалар күргәзмәсе булып үтте.

Рәсемнәрдә: XIX гасыр ахыры—XX гасыр башында Россиядә басылган открытка үрнәкләре.

Кич утырганда

■ *Көлсәң көл...*

Тиздән Яңа ел

—Тиздән яңа ел да житә бит,—дип әйтеп куйды оныгым календарь актарып утырган җиреннән.

—Әйе, вакыт үтә,—дим.

—Син быел да кыш бабай буласыңмы инде?—дип сорап куйды хатын.

Аның соравында миңа төрттереп, мыскыллап көлү ярылып ята иде.

Мин үз чиратымда җавап бирәсе урында «эһм-эһм!»—дип кенә куйдым.

—Нигә эндәшмисең? Әллә мин берни дә белми дип уйлыйсыңмы? Оныгым миңа барысын да сөйләде бит.

Ниһаять, миңа да теге сорауның мәгънәсе барып житте. Оятымнан, чәч төпләремә кадәр кызарып чыктым.

Ә оныгым әбисе белән кычкырып көлеп торалар.

...Әйе, былтыргы елка гаҗәеп күңелле үтте. Карнавал костюмнары, төрле маскалар кигән олысы-кечесе, матур итеп бизәлгән елка тирәсендә әйләнә, бии, җырлый. Ә бу күңелле тамашаны оештырып, башлап йөрүчесе без—Кыш бабай белән Кар кызы инде. Иң тырышканы биредә Кар кызы булды. Ул шундый кызыклы сораулар-табышмаклар уйлап таба, хәтта күпне күргән, күпне белгән миңа да аларга тиз генә җавап табуы кыен иде. Ул гына да түгел, танылган җырчылар тавышына шулкадәр охшатып җырлавы (хәтта ирләр тавышы белән дә) бәйрәмдә катнашучыларның барысына да ошады.

Яшерелгән магнитофонын күреп алгач кына мин Кар кызының хәйләсенә төшендем.

...Баянчы вальс уйнап җибәрде. Елка тирәсендә парлылар бөтерелә башлады. Кар кызы мине дә вальс әйләнергә чакырды. Мин аны йомшак кына биленнән алдым да, без биеп киттек. Үзем әйләнәм, үзем аның күзләреннән, алсу иреннәреннән, йомшак чәчләреннән күзем алмыйм. Теге, кем әйтмешли, бер яшьлектә, бер картлыкта дигәндәй, тәмам башымны әйләндерде бит бу гүзәл Кар кызы минем. Торган саен аны үземәрәк кысам, яшь егетнеке сыман каным уйный башлады бит. Ничек тә бу чибәрне үбеп алмакчы булам.

Күзем белән генә залны карап алдым. Ахирәтләре белән безнең шаяртуларны хуплап кул чабып утыручы хатын бездән күзен дә алмый күзәтеп утыра.

Ләкин уйлаганыңны чыннан да тормышка ашырыйм дисәң, җае чыкмый калмый инде аның.

Бүләкләр тутырган капчыгым күзгә күренеп саега баргангa, аны янә тутыру ниятеннән без клуб директоры бүлмәсенә кердек.

—Булышчы, миңа, сеңелем!

—Була ул, Кыш бабай!

Ул булышырга дип капчыкка иелүе булды, мин тиз генә аның биленнән эләктереп алып үбеп тә алдым.

Аның җавабы шул мизгелдә үк булды. Көчле куллары белән ул мине эләктереп алып үз алдына бастырды да калын тавыш белән:

—Син нәрсә, бабай, әбигә әйтәм бит үзеңне!

Аның бу сүзләреннән башым әйләнеп китте хәтта, оятымнан җиргә кереп китәрдәй булдым.

Бу Яңа елда миңа тагын ниләр күрергә язгандыр инде?! Тагын Кыш бабай булырга тәкъдим итәләр...

Ф. САВГАЧЕВ.

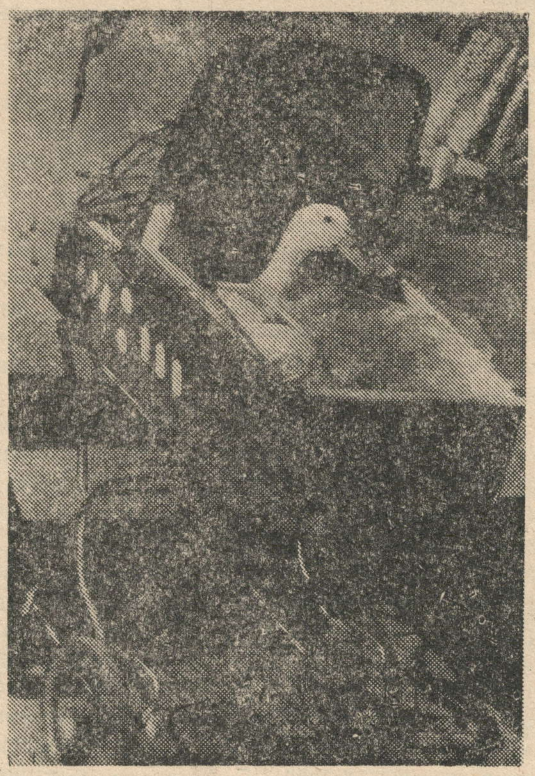

Минем нәсел бәхетенә
Мондый рәхәт тигәнме?
Ефәк биләүсәдә ятам
Ал бишектә тирбәлеп.
«Үти-үти» диеп гомер
Чирәмнән йөгерттеләр,
Шөкер, рәхәтнең бусы да
Бар икән—белдерттеләр.
Сабыйлыгыма куанам:
Шуңадыр инде хөрмәт.
Әле ярый кеше түгел,
Әле ярый мин үрдәк!
Юкса, кеше заты хәзер
Иң дәрәҗәсез халык.
Җәяүләп бара «базар»га
Артына биштәр тагып,
Бәйдән өнсез калып,
Әле ярый мин үрдәк!

Синең күзләр

Юкка гына әйтми ахры халык:
«Күзләр —диеп—күңел көзгесе»,
Синең күзгә карау җитә миңа,
Юктыр хәтта җавап эзлисе.
Тирән күлдәй була синең күзләр
Чумган чакта тирән уйларга.
Шул уйларың гүр дәрья булса,
Колач җитмәс иде буйларга.
Ачык зәңгәр була синең күзләр,
Күңел күгең аяз булганда.
Әйтерсең лә бәхет иңә күктән
Кояш чыгып көннәр туганда.
Дөньяларда яшәү шатлык бирә
Күзләреңә шәфкать тулганга.
Җаннарыма һәрчак җиңел минем
Янәшәмдә алар булганга.

Роза МӘСЛӘХОВА.
Киекле.

КОТЛЫЙБЫЗ!

Кизләү авылында яшәүче кадерле әтиебез Галимҗан Мингалим улына һәм сөекле әниебез Миннеруй Вәлимөхәммәт кызы Әхмәтоваларны туган көннәре белән кайнар котлыйбыз. Һәр икесенә дә тигез тормыш, ак бәхетләр, шат көннәр, тынычлык, сәламәтлек телибез.

БАЛАЛАРЫ, ОНЫКЛАРЫ.

Рәссам елмаюы

В. Жабский рәсеме.

Керосин—дә

Чистартылган керо (нефтьнең бер со өлеше) халык медиц сында байтак авырула дәвалау өчен күптә кулланыла. Мәсәлән, ка сузылган коры ю дән бер кашык керо белән арка-күкрәкне лар. Тамак бакасы гина) булганда авы керосин белән чайкый Остеохондроз белән а ганда уылган чөгенд керосин кушып ав кан урынга компресс я лар.

Шулай ук кероси эчеп дәвалану очракл да билгеле. Ут куыг таш булганда 1 чәй шыгы керосинны 1 кан баллы суга куп кәнгә бер тапкыр эчә

Билгеле, керосин к агулы матдәләрдән и ләнә. Шуңа күрә ан белән эш иткәндә булырга кирәк. Әгәр росин аллергия туды аның организмга з китерүе ихтимал.

Яман шешне дәва ганда да халык арасы төрле ысуллар, шул ис тән керосин кулланы Монда иң мөһиме—дә лауны мөмкин кадәр тәрәк башлау. Органи тәмам хәлсезләнеп, йө чып беткәч, инде эфы нар ала башлагач, ав руны савыктырурга өм азая. Шулай да хал медицинасы ысулын с нап карау зыян итмәс.

КАМБОДЖА. Икмәк агачы җимешләре. Алар ны аш-су хәзерләгәндә кулланалар бирeдә.
Рәсемдә: икмәк агачы.

МӨХӘРРИР
Ә. У. АБДУЛЛИН.

Учредитель: халык депутатларының Октябрь район Советы.
Газетада язмалары басылган авторларның фикерләре бу әле редакция фикере дигән сүз түгел.

РЕДАКЦИЯНЕҢ АДРЕСЫ: 423000, Нурлат шәһәре, К. Маркс урамы, 19.
ТЕЛЕФОННАР: мөхәррир—2—12—14, 2—22—81, мөхәррир урынбасары—2—10—44, рус теленә һәм чуваш теленә тәрҗемә буенча мөхәррир урынбасарлары—2—15—63, социаль-экономика бүлеге—2—22—51, җаваплы секретарь—2—14—16, хатлар бүлеге һәм бухгалтерия—2—18—67.

Газетаны Фидания ХӘЙРЕТДИНОВА җыйды. Римма ГАНИЕВА верстка ясады. Клара БОБКОВА басты. Корректор Зөлфия ВӘЛИЕВА.

«Дуслык» газетасы атнаның сишәмбе, пәнҗешәмбе, шимбә көннәрендә чыга һәм рус, чуваш телләренә тәрҗемә ителә.
ТССР информация һәм матбугат Министрлыгының Нурлат-Октябрь типографиясе.
Күләме—1 басма табак. Заказ 150. Тираж 3413.